

הגילויים שפורסמו השבוע אודות „כגישת השלום” עם מנהיגים מצריים שלא יצאו לפועל - מאשרים סקופ קודם של „העולם הזה”

יכלו לרחוץ בנקיפותיהם ולטעון „אנחנו עשינו הכל. אבל המצרים לא רוצים שלום.” באה שורה של התר- חשויות תמוהות דווקא השבוע, והצביעה בפעם נוספת על המישחק הכפול שמשחקת ממשלתה של גולדה.

גולדה מאיר יצאה בפתאומיות לחופשה בת עשרה ימים. יחד איתה יצא פתאום גם שריהחוף אבא אבן לחופשה דווקא ביום בו היה צריך למסור את הודעתו השנתית בכנסת. באותה שעה הגיע שגריר ישראל באי"ם, יוסף תקוע, לביקור פתע בארץ. שהוגדר כ„ביקור מש- פחתי.” דיפלומט ישראלי אחר, וולטר איתן, יצא בשלי- חות ראשי-הממשלה לנשיא סגול, כדי לשכנעו בכוונתה של ישראל להמנע מסיפוחים, ואילו יועצה המדיני של ראש-הממשלה, שמתה דיניץ, טס לפתע ללונדון.

פעילות מוגברת ונדתי כרוכה זו מתרחשת דווקא כאשר שרונה האו"ם, גונאר יארנינג, מגיע כמפתיע למזרח התיכון, כפי לקהיה, נפגש שם עם מנהיגי מצריים וקופץ משם לניקוסיה ש- בקפריסין, לביקור בלתי צפוי שצריך היה להישמר בסודיות.

כל האלמנטים הדרושים לניהול שורת פגישות חשי- איות, לנסיונות תיווך, למגעים סודיים, לנסיונות הטעייה ובלילבול — מצויים כאן. חסרה רק הכוונה הטובה. מאחורי הפעילות המיסתורית לא הסתתר שום דבר מיסחורי, אלא כוונה פשוטה, ברורה וידועה: רצונה של ממשלת יש- ראל להמנע בכל מחיר מהחזרת גונאר יארנינג לתמונה.

מה שעשו גולדה, אבן ויועציהם, דמה למה שעושה יהודי כשהוא רוצה להתחמק מבעל-חוב: הוא עוקף את מקום מגוריו, או מהלך ברחוב מקביל.

בנקודה זו זוכה ישראל לגיבוי אמריקאי מלא. שכן, הנסיון האמריקאי להגיע להסדר ביניים, עומד בניגוד למטרת מוכררת האו"ם, הזוכה לתמיכה סובייטית וצרפ- תית, להביא להסדר מלא על פי החלטת מועצת הביטחון.

העולם הזה

סקופ

מקור מצרי טוטן

דיין

פוצץ

כגישת

פיסגה

ישראלית-מצרית

העולם הזה 1764 (23.6.71)

גולדה מאיר אינה סובלת ביקורת. כאשר הרגישה כי תגובתה בפרשת „מיברק הפרוי- סטורים”, שהאשימו את ממשלתה בכך שאינה עושה די- למען השלום, גרמה לתגובות נועמות — יצאה למסע תר- גוננות כדי להוכיח כמה הרבה היא עושה למען השלום. כדי להוכיח זאת היא היתה מוכנה אפיי- לו להקריב את השלום עצמו.

בשבוע שעבר, כאשר הופיעה בפגישה סגורה בפני סגל הפאקולטה למדעי-החברה באוניברסיטה העברית ב- ירושלים, הצהירה גולדה שוב כי ממשלתה לא תחמיץ שום הזדמנות להידברות או לקיום מגעים עם מדינאים ערביים. כדוגמא הביאה גולדה, תוך הפרת כל כללי הר- סודיות וההגיונות המחייבים אותה כראשי-הממשלה, מספר מקרים בהם אישרה פגישות של אישים ישראליים עם מדינאים ערביים. מצרים בעיקר, לצרכי ניהול מגעים.

לא חלפו שעות רבות וגילויה של גולדה, שנמסרו בפגישה סגורה, דלפו החוצה ישר אל כותרות העיתונים. אלה התנפלו עליהם כמוצאי שלל רב, כאילו היה מדובר בסקופ שלא פורסם אף פעם.

למעשה לא היו גלויה של גולדה ברוכס אלא מתן אישור ליריעה שפורסמה בהכחטה וזכתה את בשער ב„העולם הזה” עוד לפני שמוי- נה חודשים. אותה יריעה סיפרה לא רק על דבר המגעים שעמדו להיערך — אלא גם על הסיבה בגללה נסוגו הנציגים המצריים שעמי- רו להשתתף בהם ברגע האחרון: בגלל חבלה, מכוונת או בלתי מכוונת, שנעשתה בידי שרי- הביטחון משה דיין.

גולדיה של גולדה התייחסו לשתי פרשות שונות זו מזו, שהתרחשו במרוצת שנת 1971. באחת מהן, שהחלה רק לפני שלושה חודשים, שימש כמתווך ראשי

מי מפחד משיחות שלום?

גולדה

לא שהאמריקאים אינם מעוניינים בהסדר מלא. אבל הם השתכנעו כי הסדר מלא הוא עניין לטווח ארוך. להם דרושים הישגים בטווח קצר: לקראת מלחמת הבחי- רות לנשיאות ארצות-הברית, רוצה ניקסון להביא עימו גם הסדר במזרח-התיכון. את נכוונתה של ישראל להסדר זה כבר קיבל. עתה הוא מקווה לשכנע את הסובייטים, בביקורו הקרוב במוסקבה, להשפיע גם על המצרים שי- יקבלו הסדר זה.

ממשלת ישראל, המקווה שהסדר ביניים, גם אם יהיה כרוך בויתורים ובנסיגה חלקית בתעודה, ירחיק כל אפשרות להסדר סופי לעוד שנים רבות, משחקת לכן דפי הכדלים שמכתי- בה ארצות-הברית.

נסיונותיה הנואשים של גולדה לצייר לעצמה תדמית של רודפת שלום שאינה מחמיצה שום הזדמנות להידברות. אינם אלא בדיחה. לגבי בדיחה כזאת אפשר רק להגיד: „צחוק, צחוק, אבל...”

ב-23 ביוני 1971, אחרי שכבר היה ברור שהפגישה נכ- שלה ולא תצא לפועל.

ב- יוני 1971 שהה אורי אכנרי במשך ארבעה ימים באירופה. ביקר בפאריס ובבון. ניהל שורה של שיחות עם מדינאים ואישים אחרים, בהם מצרים. באחת מפגישותיו במסגרת מסע קצר זה, שמע אכנרי גילוי מוזעזע מפי אישיות מצרית:

כחודש פברואר 1971, עמדה ממשלת מצ- ריים לערוך שורה של מבצעים ודמאי- תיים, כדי להגיע להסדר עם ישראל. במסגרת מיבצעים אלה, שנועדו לרכוש את דעת הקהל הבינלאומית לצידה של מצרים, עמדה להיערך פגישה ישירה ראשונה בין אישיות מצרית מרי- כזית לבין אישיות ישראלית מרכזית.

האיש שהיה צריך לייצג את ישראל בפגישה זו, שי- ההכנות לקראתה כבר הגיעו לשלבים אחרונים, היה איש- אמונה של גולדה מאיר, אחד מיועציה הקרובים ביותר הנמצא בצמרת מוסד ממלכתי בישראל.

ברגע האחרון בוטלה הפגישה. לדברי גולדה לא ברור לה עד היום מדוע היא התבטלה. גולדה מייחסת את הר- ביטול, כנראה לחוסר רצינותם של המצרים, ולאיי נכונותם לקיים פגישות להסדר שלום עם ישראל.

אולם אותה אישיות מצרית עימה נפגש אכנרי ביוני אשתקד, נתנה הסבר מלא מדוע בוטלה אותה פגישה, והדברים פורסמו על דפי העולם הזה. לדברי המצ- רים, גרמה לביטול הפגישה הצהרה שהצהיר שרי-הביטחון משה דיין ב-15 בפברואר 1971, ימים מיספר לפני שעמדה הפגישה להיערך.

דיין, שהשתתף במסיבה לקבוצת נכיי צה"ל שנערכה במסעדת „קסכה” בתל-אביב, השי- מיע אז את הפסוק המקורס שזכה מייד לתהוי- דה בינלאומית: „אם יש לי הברירה בין שלום כדאי שארבי-אישיוי או שארבי-אישיוי כדי שלום, אני מעדיף את שארבי-אישיוי כדי שלום.”

בעיני המצרים היתה זו פרובוקציה מכוונת. הודעה חד משמעית שישאל אינה מעוניינת בשלום ומשום כך אין טעם שאיזה שהוא נציג מצרי רשמי יפגש עם נציגה האישי של גולדה. המצרים לא היו מסוגלים להעלות בדעתם שדיין השמיע הצהרה כה מפוצצת מבלי לקבל אישור מוקדם מגולדה.

אם היה דמישהו ספק, שגולדה וחבריה בממשלה לא הצטערו על שאותה פגישה לא יצאה לפועל.

גולדמן

הדר"ר נחום גולדמן, שהציע לגולדה שיגור אישיות צרפ- תית לקהיר כדי לגשש בדבר אפשרות לקיום פגישה בין מנהיגי ישראל למנהיגי מצרי.

הצעה זו שזכתה לאישורה של גולדה, לא יצאה ל- סועל בגלל התנגדות מצרית בלתי מוסכמת. למעשה, כך מסתבר, נכשל נסיון זה עוד בשלבי הראשונים. קרוב לוודאי שהמצרים חששו פן לא ניתן יהיה לשמור שליחות זו בסוד, בגלל יצר הפטפטנות של מנהיגי ישראל.

נסיון רציני יותר, שהגיע לשלבים הרבה יותר מתקדמים, נערך כמה חודשים לפני זה, בתיווכם של כמה אישי מפתח בשמאל הצרי- פתי, שמצד אחד יש להם מהלכים מצריים ומצד שני הם ידועים באהדתם לישראל, עם כל הביקורת שיש להם כדפי מדיניותה.

על נסיון זה, בו היתה אישיות בכירה ממוסד ממלכתי- ביטחוני (כנראה איש המוסד המרכזי לביון), צריכה ל- גוש באירופה דיפלומט מצרי, דיווח העולם הזה (1764)

קבל בתדהמה עלי-ידי מיקוניס, המכהן לכאורה בתפקיד החשוב ביותר של המפ- לנה הקומוניסטית. מיכתבו של סנה הביא לנה מיקוניס להחליטה לצאת בגלוי בפעם (המשך בעמוד 17)

במשך שעות ארוכות נמשכו הדיונים. סנה כתב מיכתב אישי לכל אחד מחברי הוועד המרכזי, הודיע להם, כי „ברל בל- טו ויאיר צבן קיבלו על עצמם לייצג את עמדותי בדיון.” גם צעד כזה נת-

חופשי, על יסוד כיבוד הריבונות הטריי- טוריאליה של המדינות הנוגעות בדבר... מאילת לשארבי-אישיוי.” מיקוניס וחבריו רצו לדעת מה פירוש „מעבר חופשי.” אנשי סנה סירבו להסביר.